

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ VỀ TIÊU CHUẨN ĐO LƯỜNG CHẤT LƯỢNG VÀ NHÃN HÀNG HÓA VÀNG TRANG SỨC MỸ NGHỆ, BẢO VỆ NGƯỜI TIÊU DÙNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG BÌNH

KS. VĂN NGUYỄN TIẾN SỸ; THS. VÕ THỊ HỒNG ANH

Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm Quảng Bình

1. Thực trạng về quản lý tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ

Với tình hình biến động tăng và giảm liên tục của thị trường vàng hiện nay. Trong thời gian qua, tình trạng vàng kém chất lượng so với tiêu chuẩn, không đủ khối lượng so với công bố vẫn diễn ra khá phổ biến trên thị trường. Thực trạng này không chỉ làm thiệt hại đến người tiêu dùng, mà còn khiến cho những doanh nghiệp kinh doanh vàng chân chính gia công chế tác đúng tuổi vàng, đúng khối lượng, có phí gia công cao rất khó cạnh tranh với các tiệm vàng nhỏ lẻ chế tác vàng thấp tuổi, thiếu khối lượng để hạ phí gia công. Đặc biệt, tình trạng gian lận tuổi vàng lâu nay khiến người tiêu dùng bị móc túi nhưng không có cơ sở để đòi quyền lợi. Không ít cửa hàng kinh doanh vàng vì lợi nhuận đã bỏ qua chữ tín, họ cố tình đặt tuổi vàng không theo tự công bố tiêu chuẩn cơ sở để hưởng lợi. Để tạo nên sự công khai, minh bạch đối với thị trường vàng; giảm và hạn chế các hành vi gian lận về đo lường và chất lượng trong kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ, Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm Quảng Bình đã tiến hành điều tra, khảo sát, phân tích đánh giá chất lượng vàng trang sức mỹ nghệ và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trên địa bàn tỉnh.

Qua điều tra, khảo sát về tiêu chuẩn đo

lường chất lượng và ghi nhãn hàng hóa tại 51 tổ chức, cá nhân kinh doanh vàng trên địa bàn tỉnh, kết quả cho thấy:

Đối với công tác điều tra khảo sát về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa

- Việc công bố tiêu chuẩn áp dụng cho các sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ do tổ chức, cá nhân tự gia công chế tác (tự sản xuất) và công tác lưu giữ hồ sơ công bố tiêu chuẩn áp dụng đối với các sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ nhập về kinh doanh cho thấy, đa số các tổ chức, cá nhân đã thực hiện đúng theo quy định. Bên cạnh đó, vẫn còn một số tổ chức, cá nhân chưa thực hiện tốt.

- Việc ghi nhãn hàng hóa vàng trang sức mỹ nghệ vẫn còn có một số tổ chức, cá nhân chưa thực hiện đầy đủ, trong đó một số hạn chế như: không có nhãn in đính kèm hàng hóa; không ghi tên, mã ký hiệu của tổ chức, cá nhân sản xuất; không có tên hàng hóa, thông tin nội dung trên nhãn không giống nhau về khối lượng, hàm lượng,...

- Cân vàng được sử dụng trong mua bán tại các tổ chức, cá nhân có 2 tổ chức, cá nhân chưa trang bị cân vàng trong mua bán; có 17/57 cân vàng đang được sử dụng trong mua bán không đạt yêu cầu theo quy định.

- Quả cân hoặc bộ quả cân được sử dụng kèm với cân để xác định khối lượng vàng trong mua bán và công tác kiểm tra cân định kỳ hàng tuần và lập hồ sơ theo dõi vẫn chưa được các tổ

chức cá nhân kinh doanh vàng thực hiện tốt.

- Số lượng tổ chức, cá nhân chưa tham gia đào tạo tập huấn về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ vẫn còn 8 đơn vị chiếm 16%, trong đó đa số là các tổ chức, cá nhân mới kinh doanh.

Đối với thử nghiệm hàm lượng vàng (đối với 440 mẫu vàng được lấy đại diện)

- Có 21 mẫu không đạt yêu cầu về khối lượng so với công bố, chiếm tỷ lệ 5%. Mức độ sai lệch dao động từ 1% ÷ 4%.

- Có 56 mẫu không đạt yêu cầu về hàm lượng vàng so với công bố, chiếm 13%. Trong đó, 44 mẫu vàng công bố hàm lượng 99,9% (sai lệch trong khoảng từ 0,1% ÷ 3,8%); có 12 mẫu vàng công bố hàm lượng từ 75,0% trở xuống (6 mẫu sai lệch từ 0,3% ÷ 3% và 6 mẫu sai lệch từ 10% ÷ 19%).

- Có 6 doanh nghiệp đầu mối cung cấp vàng cho các cơ sở kinh doanh vàng trên địa bàn chưa đảm bảo yêu cầu về chất lượng. Trong đó, chủ yếu là vàng không đủ hàm lượng công bố 99,9% (17 mẫu; chênh lệch từ 0,1% ÷ 2,8% so với công bố) và vàng hàm lượng công bố thấp dưới 75,0% (2 mẫu; chênh lệch từ 0,8% ÷ 1,1% so với công bố).

- Có 2 mẫu vàng nhập ngoại không đạt về hàm lượng so với công bố (trên tổng số 4 mẫu được lấy). Sai lệch khoảng từ 1,8% ÷ 3,2%.

Đối với các sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ không có thông tin về sản phẩm, kết quả thử nghiệm có 14/54 sản phẩm không đạt so với kết quả tổ chức, cá nhân công bố. Trong đó, 12 mẫu có sai lệch trong khoảng từ 0,1% ÷ 0,7%; 2 mẫu có sai lệch trong khoảng từ 3% ÷ 19%.

Qua quá trình điều tra khảo sát thực trạng

Ảnh minh họa

về quản lý tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ, nhóm nghiên cứu đã rút ra được một số nguyên nhân:

- Một số tổ chức, cá nhân kinh doanh vàng chưa nắm bắt được việc công bố tiêu chuẩn áp dụng đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ tự gia công chế tác và cần phải lưu giữ các hồ sơ công bố tiêu chuẩn áp dụng đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ của các cơ sở đầu mối cung cấp sản phẩm.

- Sản phẩm được sản xuất và kinh doanh là hàng cũ, hàng tồn, mua của khách vãng lai. Phần lớn các sản phẩm này không đúng về khối lượng, hàm lượng vàng được công bố, không có đầy đủ thông tin và nguồn gốc.

- Việc ghi nhãn hàng hóa tại các tổ chức, cá nhân kinh doanh nhỏ lẻ vẫn thực hiện chưa đầy đủ và chưa đúng quy định.

- Việc niêm yết giá vàng trang sức mỹ nghệ vẫn chưa được các tổ chức, cá nhân thực hiện đúng theo quy định.

- Một số tổ chức, cá nhân sử dụng cân vàng trong mua bán nhưng chưa đúng theo quy định về: các thông số đặc trưng kỹ thuật đo lường,

cơ cấu niêm phong kẹp chì, chứng chỉ kiểm định hết hạn, cân không được kiểm định.

- Việc trang bị quả cân và kiểm định quả cân để định kỳ kiểm tra cân vẫn chưa được các tổ chức, cá nhân quan tâm thực hiện, dẫn đến hồ sơ thực hiện việc tự kiểm tra định kỳ cân chưa có;...

2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa vàng trang sức mỹ nghệ, bảo vệ người tiêu dùng

Từ thực trạng trên, nhóm nghiên cứu đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ lưu thông trên thị trường và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

2.1. Công tác thông tin, tuyên truyền

Tiếp tục phát huy có hiệu quả công tác tuyên truyền phổ biến pháp luật trong lĩnh vực tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ đến các tổ chức, cá nhân sản xuất kinh doanh vàng và người tiêu dùng nhằm nâng cao hiểu biết pháp luật về tiêu chuẩn đo lường chất lượng. Sử dụng nhiều hình thức tuyên truyền khác nhau tùy theo từng đối tượng nhằm tăng tính hiệu quả như: tổ chức các lớp tập huấn, ban hành công văn, phát hành bản tin về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa, thông tin qua trang thông tin điện tử của Ủy ban nhân dân tỉnh, Sở Khoa học và Công nghệ, thực hiện phóng sự trên Đài Phát thanh Truyền hình Quảng Bình, tờ rơi, băng rôn, biểu ngữ,...

Đối với đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp, các ngành, cán bộ quản lý trực tiếp

Thường xuyên tổ chức hội thảo chuyên sâu trong từng lĩnh vực về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa. Tập trung tuyên truyền, phổ biến những nội dung trọng tâm, trọng điểm về quản lý đo lường trong kinh doanh vàng, quản lý chất lượng vàng trang sức mỹ nghệ lưu thông trên thị trường và ghi nhãn

hàng hóa. Tổ chức nhiều hội nghị triển khai và phổ biến sâu rộng các quy định của pháp luật về sản xuất kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ đến tất cả các tổ chức, cá nhân trên địa bàn tỉnh.

Đối với các tổ chức cá nhân sản xuất kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ

Phải nắm bắt kịp thời các văn bản quy phạm pháp luật mới có liên quan đến tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa trong hoạt động kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ nhằm thực hiện đúng, đầy đủ quyền lợi và lợi ích hợp pháp của doanh nghiệp và đảm bảo quyền lợi cho người tiêu dùng.

Công tác quản lý đo lường trong việc sử dụng phương tiện đo: Tuyên truyền nâng cao ý thức trong việc theo dõi, sử dụng phương tiện đo, nhận thức về ý nghĩa của việc sử dụng phương tiện đo đảm bảo về đo lường đến quyền lợi không chỉ của bản thân mà của cả cộng đồng. Đồng thời, phổ biến các quy định về kiểm định phương tiện đo trước khi đưa vào sử dụng và định kỳ trong quá trình sử dụng, thực hiện các biện pháp quản lý về đo lường như tự kiểm tra định kỳ, theo dõi, bảo quản, vận hành, phát hiện và xử lý các trường hợp phát sinh; phổ biến các quy định về xử lý các hành vi vi phạm liên quan đến gian lận can thiệp vào phương tiện đo hoặc không tuân thủ các quy định trong quản lý, sử dụng phương tiện đo.

Đối với chất lượng vàng trang sức mỹ nghệ và nhãn hàng hóa: Tuyên truyền đến các tổ chức, cá nhân sản xuất kinh doanh mua bán vàng trang sức mỹ nghệ theo đúng tiêu chuẩn công bố và ghi nhãn hàng hóa đầy đủ. Đồng thời, niêm yết công khai tại địa điểm giao dịch về khối lượng, hàm lượng vàng, giá mua, giá bán các loại sản phẩm vàng trang sức mỹ nghệ. Ngoài ra, tuyên truyền ý nghĩa của việc chấp hành quy định về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa trong hoạt động

sản xuất, kinh doanh vàng nhằm đảm bảo sự cạnh tranh lành mạnh, bảo vệ người tiêu dùng, tạo dựng uy tín lâu dài; Xây dựng môi trường kinh doanh thân thiện, tạo niềm tin cho người tiêu dùng, thu hút và đem lại sự hài lòng cho khách hàng, tạo công ăn việc làm, phát triển kinh doanh, tăng thu nhập một cách bền vững,...

Công tác tuyên truyền cần được thực hiện linh hoạt theo từng thời kỳ, giai đoạn và thực tiễn cụ thể. Đồng thời, cần kết hợp hướng dẫn phổ biến qua các đợt thanh tra, kiểm tra nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động này.

Đối với người tiêu dùng

Vai trò của người tiêu dùng trong giám sát việc chấp hành quy định pháp luật về quản lý tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với vàng trang sức mỹ nghệ của các tổ chức, cá nhân. Từ đó, nâng cao trách nhiệm và hành động người tiêu dùng trong việc lên án các hành vi gian lận về đo lường đối với phương tiện đo và chất lượng vàng trang sức mỹ nghệ, phản ánh kịp thời đến cơ quan có thẩm quyền những trường hợp vi phạm. Người tiêu dùng khi mua vàng trang sức mỹ nghệ cũng nên lưu ý lựa chọn các tổ chức, cá nhân sản xuất kinh doanh vàng uy tín, nên lựa chọn sản phẩm có ghi nhãn rõ ràng và có hóa đơn mua bán để tránh mua phải vàng kém chất lượng mà không có căn cứ khiếu nại.

2.2. Công tác quản lý nhà nước về tiêu chuẩn đo lường chất lượng trong kinh doanh vàng

Tăng cường hoạt động thanh tra, kiểm tra việc chấp hành các quy định của pháp luật về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa trong hoạt động sản xuất kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ. Định kỳ hàng năm thành lập đoàn thanh tra liên ngành và ký kết quy chế phối hợp hoạt động giữa các cơ quan chức năng như: Công an tỉnh, Cục Quản lý thị trường, Sở

Khoa học và Công nghệ, Ngân hàng nhà nước Chi nhánh Quảng Bình, Cục Thuế... trong quá trình thực thi nhiệm vụ để tiến hành thanh kiểm tra hoạt động sản xuất kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ trên địa bàn. Qua đó, kịp thời chấn chỉnh và tháo gỡ một số tồn tại, vướng mắc tại các tổ chức, cá nhân kinh doanh vàng góp phần ngăn chặn những hành vi vi phạm pháp luật, gian lận trong kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ, làm lành mạnh hóa thị trường, bảo vệ quyền lợi chính đáng của người tiêu dùng, cũng như các tổ chức, cá nhân làm ăn chân chính trên địa bàn tỉnh.

Xây dựng và duy trì tốt đường dây nóng (hoặc qua email, mạng xã hội) tiếp nhận phản ánh, kiến nghị từ các tổ chức, cá nhân liên quan đến các hiện tượng gian lận về tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa đối với vàng trang sức mỹ nghệ trên địa bàn. Chủ trì và phối hợp tổ chức thực hiện xác minh thông tin, xử lý vụ việc kịp thời, tạo niềm tin của Nhân dân đối với các cơ quan nhà nước được giao nhiệm vụ quản lý trong lĩnh vực tiêu chuẩn đo lường chất lượng và nhãn hàng hóa.

Khi phát hiện sai phạm và đã xử lý theo quy định của pháp luật, cần tiến hành thông báo công khai trên các phương tiện thông tin đại chúng tên, địa chỉ của người sản xuất, tên sản phẩm không phù hợp và mức độ không phù hợp của sản phẩm theo đúng quy định tại Luật Chất lượng sản phẩm và hàng hóa để người tiêu dùng được biết và có tác dụng răn đe các đối tượng có ý định thực hiện hành vi gian lận. Bên cạnh đó kiến nghị và thông báo kết quả xử lý về các hành vi vi phạm của các doanh nghiệp kinh doanh vàng trang sức mỹ nghệ trên địa bàn tỉnh có sai phạm đến Ngân hàng nhà nước Chi nhánh Quảng Bình để có cơ sở nắm bắt, quản lý hoạt động sản xuất vàng trang sức mỹ nghệ trên địa bàn và thu hồi giấy chứng nhận sản xuất vàng trang sức mỹ nghệ nếu cần thiết ■